

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3811

av **Christer Nylander m.fl. (L)**

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Utbildning och högre studier ger möjligheten att lära sig mer om omvärlden och få nya perspektiv. Det ger unga människor en möjlighet att tillsammans lära sig analysera omvärlden och ifrågasätta det som ofta tagits för givet. Högre utbildning för Sverige framåt. Det handlar inte bara om att rusta unga personer för arbetsmarknaden, det handlar även om att öka kunskapen och bildningen i Sverige.

Studiestödssystemet i Sverige är ett av världens mest generösa och ger alla människor goda möjligheter att studera vidare eller återuppta tidigare studier. Studiemedelssystemet har under de senaste åren förstärkts påtagligt, främst genom att alliansregeringen genomförde höjningar av studiemedelsbeloppet, bantillägget och fribeloppet. Studiestödssystemet är viktigt för att alla ska kunna gå vidare till högre studier och förverkliga sina drömmar.

Som nämns under utgiftsområde 10 anser Liberalerna att unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet, inte aktivitetsersättning.

Liberalerna anslår därför 260 miljoner kronor ytterligare för 2018 på anslag 1:1. De minskade utgifterna för aktivitetsersättningen redovisas under utgiftsområde 10.

Regeringen föreslår en snabb utökning av utbildningsplatserna inom regionalt yrkesvux, yrkeshögskolan, förarutbildningen, folkhögskolan och högskolan. Liberalerna avvisar delvis förslaget, då vi tror att en alltför stor och snabb utbyggnad innebär stora risker för sänkt kvalitet i utbildningsväsendet. En så omfattande allmän utbyggnad där bl.a. utökningen av lärarutbildningen ingår måste föregås av en omfattande kvalitetshöjning på de nuvarande utbildningarna. När det gäller utbyggnaden av yrkeshögskolan noterar vi att regeringen gör en utökning av antalet platser, men vi menar att denna framgångsrika utbildningsform kan utvidgas än mer och föreslår därför

en ytterligare utbyggnad. Som ett alternativ till regionalt komvux vill vi införa en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå med stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande, yrkesskola, med yrkeshögskolan som modell. Liberalerna avvisar regeringens anslagshöjningar för 2018 på anslag 1:2 samtidigt som vi anslår 34 miljoner kronor för 2018 till studiemedel på yrkeshögskolan på anslag 1:2 och 140 miljoner kronor för 2019 till studiemedel för en utbyggd yrkesskola på anslag 1:2. Även anslag 1:3 avsättning för kreditförluster och 1:4 studiemedelsräntor påverkas.

Regeringen föreslår att studiemedlens totalbelopp ska höjas med cirka 300 kronor per studiemånad genom en höjning av bidragsdelen. Den senaste höjningen av totalbeloppet skedde 2015 med cirka 1 000 kr, då genom en höjning av lånedelen. Liberalerna delar regeringens uppfattning att totalbeloppet bör höjas, men att höjningen från 2018 även den bör ske genom en motsvarande höjning av lånedelen. Förslaget om en höjning av studiemedlens bidragsdel avvisas till förmån för en motsvarande höjning av studiemedlens lånedel med cirka 300 kronor. Det innebär en minskning med 546 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:2 och en höjning med 100 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:3.

Regeringen föreslår en utbyggnad av sommarkurserna. En satsning på fler sommarkurser vid högskolor och universitet skulle få en rad positiva effekter. Antalet sommarkurser är i dag inte lika högt som förut och därför finns det skäl att utöka dessa. Med sommarkurser skulle genomströmningen öka genom att fler studenterna snabbare skulle kunna avsluta sina studier, och de sommarjobb dessa har i dag skulle kunna fyllas av andra arbetslösa ungdomar. Liberalernas satsning på sommarkurser innebär en höjning på 236 miljoner kronor för 2018 till studiemedel på anslag 1:2, en höjning på 30 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:3 och en höjning på 10 miljoner kronor för 2018 på anslag 1:4.

Som redovisas närmare under utgiftsområde 16 föreslår Liberalerna en kvalitetssatsning på hum/sam-utbildningar. För att finansiera denna satsning justeras antalet platser på vissa högskolor, vilket får konsekvenser för anslagen för studiestöd. Anslag 1:2 Studiemedel minskas därför med 170 miljoner kronor år 2018. Även anslag 1:3 och 1:4 påverkas.

Liberalerna föreslår att studielån som tas från och med den 1 januari 2018 ska inte kunna skrivas av vid 68 års ålder. Inga andra lån skrivs av vid en viss ålder, och vi anser därför att det är rimligt att åldersavskrivning inte omfattar nya lån. Förslaget om ett avskaffande av åldersavskrivning bedöms leda till att utgifterna på anslag 1:3 minskar med 400 miljoner kronor år 2018.

Riksdagen har på regeringens förslag fattat beslut om ett studiestartsstöd. Studiestödet är ämnat för arbetslösa som är minst 25 år och som har en kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet administreras av CSN, men är inte ett traditionellt studiemedel. Alla i Sverige ska ha möjlighet att kunna slutföra grundskolan. Gymnasieskolan är en frivillig skolform och det finns skäl och misstänka att avhopp kan öka om man skapar ekonomiska incitament att hoppa av för att senare slutföra sina gymnasiestudier med bättre ekonomiska villkor. Dessutom kan det vara problematiskt att elever i samma komvuxklass har olika ersättningar. Studiestartsstödet har inte heller hittills blivit särskilt omfattande. Vi avvisar förslaget, vilket på anslag 1:7 innebär en kostnadsbesparing på 909 miljoner kronor för år 2018.

Regeringen föreslår införandet av ett körkortslån som ska administreras av CSN. Förslaget innebär att lånet ska användas för att bekosta körkortsutbildning. Vi avvisar

förslaget, vilket på anslag 1:8 innebär en kostnadsbesparing på 32 miljoner kronor för år 2018.

Det behövs en ökad tillgång på speciallärare och specialpedagoger i skolan. Som ett sätt att stärka läraryrkets status och minska lärarbristen föreslår Liberalerna att en premie ska införas för den som fullgör speciallärar- eller specialpedagogexamen liksom ämneslärarexamen inom matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik. För denna premie anslår Liberalerna 223 miljoner kronor årligen från år 2018 på det nya anslaget 1:10.

Liberalerna har länge drivit frågan om tydliga regler för studiemedel för utlandsstudier, då det uppdagats kvalitetsbrister i vissa utbildningar. Regeringen har låtit CSN se över bestämmelserna och utreda hur de ska tillämpas för att säkerställa att studiemedel endast utbetalas för utbildningar utomlands som håller tillräcklig kvalitet. Regeringen har ännu inte presenterat något förslag till åtgärder med anledning av CSN:s uppdrag. Vi avser att återkomma med ett ställningstagande när regeringen har presenterat sina åtgärder.

Därutöver har regeringen beslutat att ge Centrala studiestödsnämnden i uppdrag att genomföra en kartläggning och analys för att öka kunskapen om orsakerna till uteblivna inbetalningar samt föreslå konkreta åtgärder för att vända utvecklingen. Vi delar regeringens ambition att återbetalningen av skulder ska öka och vi avser att även här återkomma med ett ställningstagande i frågan när regeringen har presenterat åtgärdsförslag med anledning av CSN:s kartläggning och analys.

Liberalernas bedömning är att studiemedelssystemet i många delar är väl avpassat. Ytterligare reformer kan dock på sikt bli aktuella. Liberalerna vill bland annat fortsätta arbetet för bättre matchning och kompetensutveckling på den svenska arbetsmarknaden. I det perspektivet bör det vara aktuellt att pröva om individuella kompetenskonton kan byggas upp för att användas vid vidareutbildning och omskolning. För att fortsätta stimulera framväxten av ett allt längre arbetsliv bör det även fortsatt vara aktuellt att se över åldersgränserna i studiemedelssystemet. Liberalerna vill även öka genomströmningen i högskolan genom att öka drivkrafterna för studenterna, till exempel inom ramen för studiestödsområdet, att klara sin examen på utsatt tid.

Liberalerna föreslår att PLO-uppräkningsen för åren 2018–2020 justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:8.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 15 Studiestöd*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1 Studiehjälp	4 091 761	+260 000
1:2 Studiemedel	16 357 643	-2 715 703
1:3 Avsättning för kreditförluster	1 878 700	-483 963
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	140 582	-35 118
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150	
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	29 000	
1:7 Studiestartsstöd	909 000	-909 000
1:8 Centrala studiestödsnämnden	869 376	-35 000
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	14 480	
<i>Nya anslag</i>		
1:10 Examenspremie		
Summa	24 352 692	-3 918 784

*Christer Nylander (L)**Tina Acketoft (L)**Mats Persson (L)**Emma Carlsson Löfdahl (L)**Maria Weimer (L)*